

3 Cena numeru 3 centy w Krakowie, a Podgórze i na prowincyi.

PRENUMERATA: Miesięcznie w Krakowie (już dostawa do domu) K 1-50 na prowincyi a przesyła pocztową 1-50

Pojedyncze egzemplarze nabywać można we wszystkich agencjach piśm i na wszystkich dworcach kolej.

NOWINY
DZIENNIK NIEZAWISŁY DEMOKRATYCZNY ILLUSTROWANY

OGŁOSZENIA
na wiersz petto 16 hal., za każdy następnny ras po 12 hal.; drobne ogłoszenia po 4 hal. od wyrazu (minimum 50 hal.).

Redakcja i Administracja „Nowin”: Kraków, ulica Wiślna 1. 9
Ekspedycja „Nowin”: ulica Wiślna 2.

REDAKTOR NACZELNY
LUDWIK SZCZEPAŃSKI

Wiadomości ustnie, telefonicznie i listownie przyjmuje Redakcja (Telefon Nr. 340) od godziny 9 rano do 8 wieczorem w biurze ulica Wiślna 2. Rekwizytów nie zwraca się.

„NOWINY“ wychodzą codziennie wieczorem o godzinie 5-tej. Cena numeru 3 centy w Krakowie i na prowincyi.

Wyniki spisu ludności.

Wprawdzie dopiero w drugiej połowie marca komisiarzy urzędowe zestawienie centralnej komisji statystycznej w Wiedniu wyników spisu ludności w Austrii, dnia 31 grudnia 1910 przeprosiło, ale najogólniejsze rezultaty są już dziś znane.

Nie znamy jeszcze absolutnych cyfr, chociaż można już stwierdzić, że pomimo ogromnej emigracji ludności w tym okresie emigrowały z krajów rolniczych do Ameryki Północnej i Południowej.

Nieznamy są jeszcze najciekawsze cyfry dotyczące podziału ludności pod względem narodo- wym, religijnym i zajęcia gospodarczego. Badania w tej mierze potrwały zapewne długo i nie przedko ostateczne wyniki tego spisu podane zostaną do wiadomości publicznej.

Tu, z czym się dziś podzielić możemy z czytelnikami, odnosi się głównie do rozszedlenia ludności w miastach i na wsi i do wzrostu ludności miast.

Nidawodnie prym pod tym względem trzymają prowincje przemysłowe czesko-niemieckie, ale i w Galicji dość gęstym postąpił.

Lwów i Kraków rozwinęły się ogromnie: Lwów przekroczył cyfrę 200 000 i liczy obecnie 206 872, Kraków po ostatnim połączeniu przedmieść liczy 161 919, czyli w stosunku do poprzedniego dziesięciolecia Lwów wzrósł o 22 proc., Kraków o 28 proc., Lwów z 169 800 na 206 872, Kraków z 121 900 na 161 919.

Nieco większy od Lwowa jest Tryest z 224 465 mieszkańców. Zaraz po Lwowie idzie Kraków, a po nim dopiero Eldorado niemieckich emerytów, styryjskie Hradyszczce czyli Grac z liczbą ludności 161 788.

Z pomiędzy miast średnich o 50 000 do 100 000 na pierwszym idą polsko ormiańskie i żydowskie Czernowce z liczbą ludności 83 865 i wzrostem o 27 proc., następnie czeskie Pilzno z ludnością 80 129 oraz Przemysły z ludnością 58 000 i wzrostem 35 proc., Kołomyja z 38 900. Tarnobrzeg z ludnością 36 200, Tarnopol 34 000. Bar-

dzi dla nas ważnym jest wzrost polskiej i morawskiej Ostrawy, gdzie statystyka oblicza cztery odrębne gminy, stanowiące właściwie jeden miejski okręg Ostrawski, liczący razem 117 000 nie szkańców, w tem znaczny procent polskiej ludności.

Wszystkich miastach powyżej 30 000 ludności mieszka na ogół 4 487 700 osób, czyli 20 proc. ludności całego państwa.

Wzrost przeciętny tych miast wynosi zaledwie 15 proc. i jest najlepszym dowodem powolnego rozwoju warunków ekonomicznych w całym państwie.

Włochy chcą zagarnąć Tripolis?

Wielkie wrażenie w świecie politycznym wywołują telegramy o wybuchu dość niespodzianego zatargu między Włochami a Turcją w sprawie Tripolis. Prasa włoska już od dłuższego czasu energicznie występuje przeciw rządowi tureckiemu w Tripolis, twierdząc, że władze tamtejsze są wyrazem nieprzyjacielskiej dla Włoch.

To stanowisko Włoch spotkało się jednak z ostrą krytyką ze strony Anglii. „Daily Graphic” pisze: O ile można wierzyć pogłoskom, Europa znajduje się w przededniu nowego zbrodniczego zamachu ze strony jednego z mocarstw. Rząd włoski uważa obecną chwilę za stosowną do rzeczywistnienia swoich daleko sięgających aspiracji w Tripolis. Ale opinia angielska nie pozwoli, aby i rząd angielski zachował się obojętnie i nie ścierpił rabunku dokonanego na Turcji.

Obstrukcja studencka w Rosyi.

Jak wiadomo, na prawie wszystkich uniwersytetach w Rosyi, studenci postanowili na znak protestu przeciw zarządzeniom ministra oświaty strejkować względnie udaremnić wykłady. (Czywiście policja wiele białe czynna i mnóstwo nie spokojnej młodzieży aresztowano).

Sprawozdawca „Petersb. Ztg.” (z d. 19 go bm.) w relacji swej z rozruchów studenckich w uniwersytecie petersburskim rysuje szereg epizodów w formie obrazków, niepozobawionych wyżej charakterystyki. Oto n. p. obrazek z t.m. „obstrukcji chemicznej”.

Prof. Platonowowi udało się, mimo nieustannych przeszkadzeń, ukończyć swój wykład. Strajkownicy nieśli wargano do audytorjum, ale słuchacze byli na tyle silni i liczni, że odparli atak i fale napaśników nanow odzrncili za drzwi. Za to prof. P. był wykazywany, gdy przechodził kurytarzem po prelekcji.

Od godz. 1 ej do 2 ej prof. P. miał drugą prelekcję w audytorjum Nr. 4. Drzwi zawczasza barkadykowano od wewnątrz i już się zdawało, że

— Ależ to szaleństwo, na Boga, żeby dawać tej dzwiczynie dwadzieścia tysięcy franków. Zmieniłoby to tak wielkie, że nikt nie odpowiedział.

— Jakże można do takiego stopnia być głupim! — wrzeszczał z wściekłości. — Cóż wy chcecie zostawić nas bez grosza?

— Wówczas baron, przychodząc do siebie, próbował go pobawić.

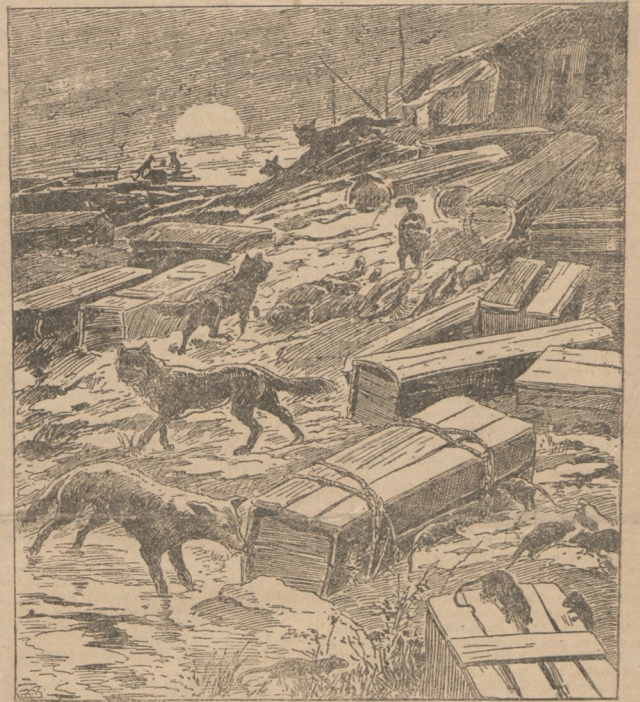
— Milcz! Zastanów się, że mówisz w obecności żony.

— Kpię sobie z tego! — krzyknął trzęsąc się ze złości. — Zresztą, ona dobrze wie, o co chodzi. To kradzież na jej szkodę!

— Janina, zasłuchona nagle, patrzyła nic nie rozumiejąc.

— Cóż to takiego? — wyjąkała.

Wówczas Juliusz zwrócił do niej, biorąc ją za świadka, jako spełnিকা krzywdzonego w spodziewanych korzyściach. Opowiedział jej w paru słowach o spisku uknuty, ażeby wydać za żonę Rozalę, o darowiznie ziemi, która była warta co najmniej dwadzieścia tysięcy franków.

Czarna śmierć w Chinach: Widok chińskiego ementera. (Patrz artykuł).

lekcyja dobiegła do końca (brakowało jeszcze 10 minut), gdy profesor i słuchacze zauważyli, iż są otoczeni „obstrukcją chemiczną”. Z rękami, przesuniętą przez szeludkę drzwi, plynął prad gazu jadowitego, chłod bez zapachu, drażniąc oczy i wywołując silne izwienie. Szybko otworzono okno i grupa słuchaczy, z profesorem na czele, stanęła tuż przy nim, aby w tej pozycji zakochęły lekcję i nie nastąpił strajkujący. Wśród trącej atmosfery przetrwało 2 minuty, gdy nagle za drzwiami rozległ się głos prof. Erwina Grimma: „Przedaj, przedaj!... Wychodźcie z audytorjum! Gazy są trujące! Grozi nam niebezpieczeństwo!” Otworzył drzwi i profesor wraz ze słuchaczami

wyszli wśród gwizdania strajkujących. Prof. E. Grimm, pełen oburzenia, zwrócił się do rozgwizdanej grupy: „Nie wiecie, co czynicie!.. W ten sposób łatwo nieświadomie stacie się mordercami! Jakżeż wasz, zdaniem chemików, były istotnie niebezpieczne dla zdrowia i życia osób, adychających niemi. Jeden ze studentów, który pozostał w audytorjum, zemdlł. Tłum studentów rozprószył się szybko, gdyż mimo otwartych okien i silnego przeciągu na korytarzu niepodobna było pozostać w pobliżu 4 go audytorjum.

Jednocześnie w audytorjum, gdzie miał lekcję prof. Dierrci-żyński, rozlało amoniak, którego gryzący zapach rozprzestrzenił się szybko w ko-

— Ależ twoi rodzice są szaleni, moja kochana — powtarzał — doprawdy szaleni! Dwadzieścia tysięcy franków! Dwadzieścia tysięcy! Ależ głowy potracili! Dwadzieścia tysięcy za bękart!

— Janina słuchała, bez wzruszenia, bez gnienu, zdziwając się sama swojemu spokojowi, objęta teraz na wszystko co nie było jej dzieckiem.

— Baron się dusił, nie mogąc znaleźć odpowiedzi. Wreszcie, wybuchnął, tpijąc uszami i krzyząc: — Zastanów się wkłótu nad tem co mówisz, to oburza! Kłóć wioien, że trzeba było wyposażyć tę dzwiczynę? Czyż to dziecko? Radbyś ją teraz opuścić!

— Juliusz, zdziwiony gwałtownością barona, przyszywał go wzrokiem.

— Ależ tysiąc pięćset franków byłoby zupełnie wystarczająco — rzekł spokojnym tonem.

— One wszystkie przed zamknięciem mają dzieci. Dawać fermę wartości dwadzieścia tysięcy franków, to znaczy, poza wyrażoną nam krywdą, powiedzieć całemu światu o tem wszystkim, co zaszło. Należało żywniej pomyśleć o naszym imieniu i naszym położeniu.

I mówil głosem sarurym, jak człowiek głęboko przekonany o swoich prawach i logice swego rozumowania. Baron, mieszaný tym niespodziewanem argumentowaniem, stał przed nim z rozdziewionymi ustami. Wówczas Juliusz, znując swą ją wyższość, rzekł na zakochenie:

— Szczęście, że jeszcze kłanka nie zapadła. Znam tego chłopca, który się z nią ma żenić, to porządný człowiek i wszystko z nim można będzie bliżej Sam się też żaim.

— I wszedł zaraz, obawiając się zapewne przedłużenia rozmowy, zadowolony z ogólnego milczenia, które brał za przyzwolenie.

— Jak tylko wyszedł, baron, na wkrótce przejąty zmianieniem i drżący cały, zawał:

— Oh! to za wiele, za wiele!

— Ale Janina, podnosząc oczy na smieszana twarz ojca, zaczęła się naraz śmiać, a swoim dawnym śmiechem, kiedy ją coś bawiło.

— Ojczulku, ojczulku — powtarzała — stęszales jak on wymywał dwadzieścia tysięcy franków?

(Ciąg dalszy nastąpi).

PANI JANINA

Powieść przez Guy de Maupassanta.

51 (Ciąg dalszy).

Miał minę zakłopotaną, jakby nosił w sobie jakąś tajemnicę i po kilku nieuprzedzonych słowach, poprosił baronową i jej męża o chwilę rozmowy na osobności.

— Poszli wszyscy together, wolnym krokiem, aż na koniec wielkiej alei, rozmawiając z ożywieniem, podczas gdy Juliusza, który pozostał z Janiną, dziwił, niepokoił i gwałtwał ten sekret.

Kiedy się proboszcz pożegnał, oświadczył, że go odprowadzi i wyszli razem w kierunku kościoła, gdzie dzwoniouo na Anioł Pański.

Było chłodno, prawie zimno i wrócono wkrótce do salonu. Wszyscy zaczęlii drzemać, gdy naraz wpadł Juliusz, czerwony, z miną oburzoną.

Od drzwi, nie zwracając wcale uwagi na Janinę, zawał do rodziców:

BIBULKI DO PAPIEROSÓW CZUWAJ
w księżeczkach i opakowaniu patentowym

poleca: znana fabryka tutek i bibulek cygaretowych

Rudolfa Herliczki
W KRAKOWIE
Już sama firma ciesząca się światową renomą daje zupełną gwarancję za dobroć gatunku i opłatnie.

